
ПРОГЛАД

Издание на Филологическия факултет
при Великотърновския университет “Св. св. Кирил и Методий”

кн. 2, 2006 (год. XV), ISSN 0861-7902

Гинка ПЕНАКОВА

ГРАМАТИЧЕСКА МЕТАФОРА В АНГЛИЙСКАТА ЛИЧНА ГЛАГОЛНА СИСТЕМА

The present paper is a synopsis of a monograph titled “Metaphorical use of English finite verb forms”, which was published in 2004. Finite verb forms constitute a system. Each form has a specific grammatical meaning decomposable into semantic components of the following features: MODALITY, TEMPORALITY, ASPECTUALITY, PERSON, NUMBER, VOICE. The metaphorical use of each verb form is due to either neutralization or transposition of some of those features, or else it results from conventionalization of use of transposed forms. The study reveals that the metaphorical use of finite verb forms depends on pragmatic factors.

1.1. Мотивиране на темата

Разработките върху граматиката на английския глагол до сега разглеждат метафоричните употреби на глаголните форми като резултат от действието на фактори от езиковия контекст.

Изходна позиция на моето изследване е разбирането, че метафоричните употреби се пораждат от прагматични фактори и се реализират въз основа на езикови и извънезикови механизми.

Във връзка с принципа на кооперацията (Грайс, 1975) говорещото лице избира глаголна форма с такава граматическа семантика, която да изразява информацията относно релевантността на означената глаголна ситуация в момента на възприемането. Правилата за любезност (Лейкоф, 1971) налагат говорещото лице да избира в изказа глаголни форми, които

да създават възможност за свободен избор на действие на адресата в комуникативната ситуация. Граматическата семантика на метафорично употребените глаголни форми отразява тези прагматични фактори.

1.2. Обект на изследването

Изследването има за обект личните форми на пълнозначните глаголи в английския език. Тези форми изграждат специфична система, която се характеризира с експлицитно изразяване на предикация. Системата се конституира от краен брой елементи – граматически форми с определено значение. Личните глаголни форми имат една синтактична функция – сказуемо. При реализирането на тази функция те носят граматическо значение, свързано с изразяването на граматическите категории наклонение, време, лице, число, вид и залог.

Всяка форма има своя структура и може да бъде разложена на краен брой формални структурни елементи със специфичен принос към цялостното ѝ значение. Този принос е еднакъв за всички форми, в които участва даденият елемент. Граматическото значение на глаголната форма също има своя структура: то представлява комбинация на определени граматикосемантични компоненти, които изразяват основни смислоразличителни черти в глаголната система. Индивидуалната глаголна форма се характеризира с основна граматическа семантика, потенциално присъща на всичките нейни употреби. Разнообразните употреби на формата актуализират различни комбинации на нейните семантични компоненти. Разкриването на граматическата семантика на всяка форма позволява да бъдат обяснени нейните метафорични употреби и да бъдат обединени в семантичен план с буквалните ѝ употреби, тъй като езиковите факти са кохерентни и регулярни.

Метафоричната употреба на граматическите форми е възможна поради спецификата на граматическите категории и особените взаимоотношения между тях (Маровска 1998). Метафоричната употреба на личните глаголни форми е свързана с някои външни за граматическите категории фактори, като синтактичен статут на носещото изречение, наличие на лексикални модификатори (Ричард, 1989), избор на деиктичен център, опериране на синтактични правила (Комри, 1985)

Семантичната интерпретация на метафорично употребените глаголни форми е обусловена от естеството на комуникативната ситуация.

Метафоричната употреба на граматическите форми се осъществява въз основа на два езикови механизма: неутрализация и транспозиция.

1.3. Цел и задачи

В изследването си поставям целта да направя самостоятелно проучване на метафоричните употреби на английските лични глаголни форми във всичките им аспекти. От тази цел произтичат многобройни задачи, свързани с установяване на семантичната структура на значението при буквална и метафорична употреба на глаголните форми; разкриване на факторите от граматическо и прагматично естество, свързани с метафоризациите; проучване на механизмите и на стилистичните ефекти на метафоричните употреби на личните глаголни форми.

1.4. Методика на изследването

Като вземам предвид спецификата на изследвания обект, целта и задачите на изследването, аз съставям следната методика:

Изследването се осъществява в три части.

В първата част се изготвя езиков корпус, който съдържа оригинален езиков материал от художествения, медийния и научно-техническият стил на писмената реч, както и устна реч.

Втората част на изследването се осъществява в посока от граматическите форми към тяхното значение и се основава на системно-структурния подход към езиковите факти. На този етап се анализира функционалната структура на личната глаголна система. Изолират се семантичните признаци, чрез които се дефинира семантичната структура на значението на всяка лична глаголна форма. Функционалните опозиции, в които участват семантичните признаци, представляват основа на специфичните за системата на личните глаголни форми граматически категории наклонение, време, лице, число, вид и залог. Изследването представя тези категории детайлно и дефинира вътрешносистемния статут на индивидуалните лични глаголни форми.

Третата част на изследването е посветена на метафоричните употреби на личните глаголни форми и се основава на функционалния подход към лингвистичното теоретизиране, тъй като значението на метафорично използваните глаголни форми се реализира в контекста на тяхната употреба.

Изречението комбинира три различни типа значение. Поради това приемаме, че в структурно отношение то представлява наслагане на три различни структури, всяка от които изразява един тип семантична организация (Халидей, 1985).

Изследването е съсредоточено върху метафоричната употреба на граматически форми и като отправна точка за него аз приемам семантичната структура на изречението като междуличностен обмен (clause as exchange). Тази структура отразява граматически отношения. В нея личната глаголна форма съвместява два структурни елемента – финитен и предикатор. Финитният елемент е глагол-помощник, който изразява граматическото значение на категориите наклонение, време, лице и число. Предикаторът е пълнозначен глагол, който изразява граматическото значение на категориите вид и залог, както и лексикалното значение. При простите форми финитният елемент и предикаторът се сливат в една дума. Различните метафорични употреби са свързани със семантични промени във финитния елемент, в предикатора или с промени и в двата елемента.

Изследването на всяка метафорична употреба има следните параметри:

А) Формална характеристика на метафоричната употреба.

Б) Съпоставка на семантичната структура на глаголната форма в буквалната и в метафоричната ѝ употреба.

В) Разкриване на езиковия механизъм, на който се основава конкретната метафорична употреба.

Г) Установяване на задължителността или факултативността на метафоричната употреба за дадения контекст.

Д) Изясняване на факторите, които налагат задължителната метафорична употреба.

Е) Интерпретация на стилистичния ефект, постигнат чрез факултативната метафорична употреба на дадената глаголна форма.

Ж) Стилизово характеризиране на метафоричната употреба.

З) Риторични техники, основаващи се на метафоричната употреба.

Прилагането на така съставената методика, която съчетава системно-структурния подход с функционалния, дава възможност да се постигне качествена характеристика на метафоричните употреби на личните глаголни форми.

1.5. Езиков корпус

Корпусът е неселективен. Неговата основна част включва всички лични глаголни форми (употребени буквално и метафорично), извадени от непрекъснати оригинални текстове от 500 страници на 17 автори. Ексерпираниите текстове принадлежат към четири функционални разновидности на езика – художествена проза, публицистика, научно-технически текст,

устно реализирани разговори, както и извадки от научнопопулярни филми за Япония от поредицата "Japan Video Encyclopedia".

Корпусът е съставен от 1723 оригинални английски изречения. От тях 153 съдържат метафорично употребени глаголни форми с промяна във финитния елемент. С най-разнообразни метафорични употреби се характеризира сегашната проста форма. Тя е немаркиран член на всички граматически опозиции, на които се основават граматическите категории на глагола и поради това се среща в метафоричните употреби, свързани с всички граматически категории.

2.1. Функционална структура на парадигмата

Глаголните форми функционират като сказуемо в комплексно единство със своя лексикален и граматически контекст. Те изграждат функционални опозиции по семантични признаци, въз основа на които се конституират граматическите категории наклонение, време, лице, число, вид и залог. Между категориите наклонение, време и вид съществуват специфични отношения, в резултат на които техните значения са взаимно вплетени в граматическата семантика на личните глаголни форми.

2.2. Семантична структура на значението на личните глаголни форми

Анализът на функционалната структура на личната глаголна парадигма позволи да бъдат изолирани девет семантични признака: МОДАЛНОСТ, ТЕМПОРАЛНОСТ, ФАКТУАЛНОСТ, ДИСОЦИИРАННОСТ, ПЕРСПЕКТИВНОСТ, ПЕРФЕКТИВНОСТ, ПЕРСОНАЛНОСТ, ЧИСЛО и ЗАЛОГОВОСТ. Тези признаци се проявяват в глаголните форми чрез своите вариантни компоненти, които зависят от аспектиалните параметри на глаголната лексема – пределност/непределност; моментност/немоментност и от нейната синтактична валентност.

Чрез изолираните девет семантични признака може да бъде дефинирано граматическото значение на всяка лична глаголна форма, изградено от индивидуална комбинация на компоненти, която се различава от останалите поне по един семантичен компонент. Комбинациите от компоненти на значението при метафоричните употреби на една глаголна форма са различни от комбинацията на компоненти на нейното значение при буквалната ѝ употреба.

2.3. Граматически категории в личната глаголна система

Някои семантични компоненти на граматическото значение са формално маркирани със специфични граматически маркери. Такива са вариантните компоненти на признаците МОДАЛНОСТ, ПЕРСПЕКТИВНОСТ, ПЕРФЕКТИВНОСТ, ПЕРСОНАЛНОСТ, ЧИСЛО и ЗАЛОГОВОСТ. Други компоненти съществуват съвместно в личната глаголна форма и имат обща форма на изразяване. Такива са вариантните компоненти на признаците ТЕМПОРАЛНОСТ, ФАКТУАЛНОСТ и ДИСОЦИИРАННОСТ. Те изграждат семантичното ядро на личните глаголни форми в извънлично наклонение и се изразяват едновременно чрез граматическата категория време. Съществуването на този тип компоненти се установява при анализа на функционалните опозиции, в които участват личните глаголни форми. Функционалните опозиции между семантичните признаци се явяват семантична основа на граматическите категории наклонение, време, лице, число, вид и залог. Граматическите категории, изразявани от личните глаголни форми, имат определено място в езиковата система. Те представляват морфологични изразни средства на функционално-семантичните категории модалност, темпоралност, персоналност, число, аспектиалност и залоговост.

Семантичните полета на глаголните категории се пресичат. В участъците на пресичане се формират специфични значения, които се изразяват чрез метафорично употребени глаголни форми.

2.4. Вътрешносистемен статут на личните глаголни форми

В личната глаголна система всяка форма има свой статут, определен от семантичната структура на нейното граматическо значение и от нейния морфологичен състав.

Статистическият анализ на корпуса показва, че съществува обратнопропорционална зависимост между морфологичния състав на глаголните форми и техните метафорични употреби. Това се дължи на възможността за неутрализация на семантичните признаци, при която немаркираните форми изразяват значението на маркираните форми от съответните функционални опозиции.

3. Метафорични употреби на сегашната проста форма, свързани с категориите на финитния елемент

Тъй като е немаркирана, простата сегашна форма се среща в метафорични употреби, свързани с всяка една категория в личната глаголна система – наклонение, време, лице, число, вид и залог. Неизменни семан-

тични компоненти в буквалните и преносните употреби на простата сегашна форма са – недисоциираност на ситуацията от деиктичния център, фактуалност и неспецифицираност на темпоралната ориентираност.

3.1. Present as Past

Сегашната проста форма има два типа метафорични употреби, свързани с означаването на минала ситуация. Първият тип употреби са свързани с означаване на реална минала ситуация, вторият тип са свързани с означаването на въображаема минала ситуация

3.1.1. Сегашна историческа употреба

Употребата на сегашна форма за означаване на реална минала ситуация е известна под името сегашна историческа употреба. Тя се среща както в устната, така и в писмената реч в стилистично маркиран контекст и е незадължителна от граматическа гледна точка. При нея темпорална спецификация се постига чрез контекста.

А) Разговорна реч

В контекста на устната реч говорещото лице транспонира семантично минала ситуация в реалността на деиктичния център. Ако сравним семантиката на простата минала форма със семантиката на простата сегашна форма, установяваме, че е настъпила неутрализация на признака ДИСОЦИИРАНост. Чрез вариантния компонент НЕДИСОЦИИРАНост сегашната форма постига изразяването на субективна едновременност на означената ситуация с деиктичния център. В резултат на това означената ситуация се възприема от адресата като релевантна в момента на изказването. Тази особеност, свързана с прагматиката, води до определен стилистичен ефект: сегашната форма на разказа го прави изразителен, поставяйки адресата в позицията на свидетел:

I vividly remember the day we first met: she comes out of a dark room, singing her way through the hall.

Б) Биографичен текст

Простата сегашна форма се среща в метафорична употреба вместо проста минала форма при биографичните разкази. При този контекст говорещото лице (биографът) възприема кариерата на исторически значимата личност, чийто живот описва, като част от реалността на деиктичния център (Лийч, 1971). Личната ангажираност на биографа чрез неговата оценка за историческата личност води до неутрализация на компонента дисоциираност в темпорален и в персонален план. По този начин при наличието на компонента фактуалност простата сегашна форма изтъква прагматичната характеристика релевантност на ситуацията в реалността на деиктичния център:

The third period of Galsworthy's work starts about the beginning of the twenties. During this period he becomes quite reactionary and supports the policy of the ruling classes in the post-war years of crisis.

В) Заглавие на фототворба

Тази метафорична употреба е възможна поради това, че авторът на текста възприема фототворбата като артефакт, част от реалността на деиктичния център. Тук граматическата семантика на сегашната проста форма се характеризира със семантичните компоненти фактуалност, недисоцираност, неспецифицирана темпорална ориентираност. Това придава релевантност на документираното, технически и словесно, минало събитие спрямо реалността на деиктичния център. Такава прагматична характеристика прави тази метафорична употреба сродна на коментарната буквална употреба на простата сегашна форма, тъй като адресатът също възприема зрително ситуацията, която бива означавана словесно:

A new master (professor) takes a ceremonial walk through the gate of Trinity College. (IP)

A high-speed (125 miles per hour) train pulls into Paddington Station.

Г) Исторически обзорни таблици

Оформянето на исторически обзорни таблици представлява специфична техника на писане с прагматичен ефект. Чрез използването на сегашна глаголна форма авторът придава релевантност на информацията в реалността на деиктичния център:

1901 – Einstein takes Swiss nationality

1902–1905 – Works for Swiss government

1909–Becomes a professor Zurich Polytechnic

Разгърнатата в изреченска структура, информацията би изглеждала така:

1901 is the year, when Einstein takes Swiss nationality.

Ситуацията в главното изречение тук има семантичен обхват над ситуацията в подчиненото изречение. Поради това глаголната форма в подчиненото изречение е сегашна. Тя обаче не е ориентирана абсолютно спрямо деиктичния център, а е ориентирана относително спрямо сегашната форма на сказуемото в главното изречение.

3.1.2. Означаване на въображаема историческа ситуация

А) Художествена творба

Употребата на сегашна форма за означаване на въображаема минала ситуация в художественото повествование е сходна със сегашната историческа употреба. При нея настъпват транспониране на деиктичния център

във въображаемата реалност на художествената творба и неутрализация на признака ДИСОЦИИРАНост. Така чрез вариантните компоненти фактуалност, недисоциираност и сегашна темпорална ориентираност метафорично употребените сегашни форми представят последователни събития като част от деиктичната реалност и поставят адресата в позицията на наблюдател с цел стилистичния ефект на драматическото извисяване:

Fifty-nine million years later, a cave man, one of a dozen on the entire world, goes hunting wild boar or saber-tooth tiger for food. But you, friend, have stepped on all the tigers in that region. By stepping on one single mouse. (Ray Bradbury)

Б) Пътеписни филми и лекции

Текстът към пътеписните филми и лекции представлява коментар на материал, който се възприема от адресата визуално, едновременно със слуховото възприемане на текста. Това сближава граматическата семантика на метафорично използваната сегашна форма с нейната семантика при коментарната ѝ употреба. Тази семантика се характеризира с компонентите фактуалност, недисоциираност, унитарност и моментност. При тази употреба настъпва транспониране на персоналния аспект на деиктичния център. Субектът на глаголно действие в коментарните изречения се изразява с личното местоимение *We* и включва адресата в семантичната роля Агенс.

Изреченията имплицират обобщено-лично представяне на ситуациите:

Let us take a look at Japanese people's clothing. (JVE)

В) Анализ на литературна творба

Литературните критици използват простата сегашна форма, когато представят сюжета на литературна творба, тъй като възприемат творбата като неделим артефакт (Leech, 1971), съществуващ в реалността на деиктичния център. Граматическата семантика на простата сегашна форма се характеризира с компонентите фактуалност, недисоциираност и неспецифицирана темпорална ориентираност. Тук също се среща транспониране на деиктичния център, при което моментът на възприемането съвпада с момента на говоренето и се поставя във въображаемия период на коментираното художествено повествование. Събитията, предхождащи транспонирания деиктичен център, се означават с минали форми, а събитията, разположени след деиктичния център, се означават с бъдеща форма.

The first appearance of this play in print was in 1597. The text is a corrupt and debased version of what Shakespeare originally wrote. It probably represents a report of the version acted on the stage (Introduction to "Romeo and Juliet")

3.1.1.3. Инструкция и указание на посока

Инструкцията и указването на посока са комуникативни актове, свързани семантично с командата. Разликата между тях и командата се свежда до това, че командата възлага на адресата изпълнението на действие, без да го свързва с наличието на определени обстоятелства, и не оставя възможност за свободна изява на адресата.

Инструкцията и указването на посока информират за подходящите действия при имплицирани от комуникативната ситуация обстоятелства.

А) Инструкция

Най-често срещаните писмени инструкции са във второ лице и представят ситуацията обобщено-лично. Инструкцията е адресирана до всеки потенциален ползвател на уреда, към който е приложена. Тя не фиксира определен момент на възприемане. При нея настъпва разделяне на темпоралния план на деиктичния център. Моментът на възприемане се движи напред във времето след момента на изготвяне на дадената инструкция. По този начин изказаната глаголна ситуация придобива релевантност във всеки индивидуален момент на нейното възприемане. Тази характеристика на инструкцията я прави семантично сходна с изказването на универсални истини. При инструкцията се използва проста сегашна форма, която се характеризира със семантичните компоненти фактуалност, недисоцираност и темпорална неспецифицираност. Имплицирането на обстоятелства сближава инструкцията в семантично отношение с условното изречение, което поставя реализирането на ситуацията в зависимост от наличието на определени обстоятелства (zero conditional).

If an erroneous display or operation occurs, replace the dry cell batteries with new ones; lightly press the Reset button with a thin rod.

Б) Указание на посока

Указването на посока е комуникативен акт, сроден с инструкцията. При него обаче моментът на възприемането съвпада с момента на говоренето. Указването на посока е свързано с точно определен адресат и ситуацията е релевантна в момента на нейното изказване. Съществува семантично сходство между указването на посока и изразяването на ситуация, която се реализира неизменно при наличието на определени обстоятелства (zero conditional):

(If you want to get to the station), take the second turning to the right.

При указването на посока обстоятелствата се имплицират от контекста на комуникативната ситуация. Може да се приеме, че говорещото лице извършва в своето въображение едно придвижване по указания

маршрут едновременно с неговото словесно описание (Leech, 1971). При тази метафорична употреба простата сегашна форма реализира семантичните компоненти фактуалност, недисоциираност и темпорална специфицираност.

3.1.2. *Present as Future*

Употребата на проста сегашна форма за означаване на ситуация в бъдеще време винаги се асоциира с определен бъдещ момент, означен в изречението с обстоятелствено пояснение за време или имплицитен от контекста на комуникативния акт. Простата сегашна форма означава еднократно бъдещо действие. Няколко глагола в проста сегашна форма, свързани контекстуално, означават серия от действия, които се извършват в последователността на тяхното представяне в текста. Говорещото лице концептуализира действието, означено с проста сегашна форма като факт, за който има основание в момента на говоренето.

А.) Бъдеща ситуация като част от схема

Бъдещата ситуация, означена с проста сегашна форма, се тълкува като факт от позицията на деиктичната реалност, тъй като се разглежда като част от план, график или календарно разпределение на реалното време. Бъдещата ситуация предстои да бъде реализирана по силата на фактори извън глаголния субект. Това носи драматичен заряд, което придава стилистичен ефект на тази употреба.

The train arrives in half an hour.

Сегашната форма, означаваща бъдещо действие, се характеризира със семантичните компоненти фактуалност, недисоциираност и темпорална неспецифицираност. Тази комбинация позволява локализиране на глаголната ситуация в бъдеще време чрез обстоятелствено пояснение.

Б.) Бъдеща ситуация в подчинено обстоятелствено изречение за време

Употребата на проста сегашна форма в подчинено обстоятелствено изречение за време за означаване на бъдеща ситуация е контекстуално обусловена. Контекстът локализира означеното с проста сегашна форма действие в бъдеще време, тъй като простата сегашна форма тук се характеризира със семантичните компоненти фактуалност, недисоциираност и темпорална неспецифицираност.

I am expecting him today. He will call you as soon as he arrives.

Ситуацията в подчиненото изречение дефинира темпорален ориентир, спрямо чиято реалност говорещото лице предвижда ситуацията на главното изречение. Употребата на проста сегашна форма в подчинено обстоятелствено изречение за време е задължителна.

В.) Бъдеща ситуация в подчинено изречение за реално условие

Употребата на проста сегашна форма в подчинено изречение за реално условие за означаване на бъдеща ситуация е семантично и структурно обусловена. Ситуацията в главното изречение се изразява с модално глаголно сказуемо, образувано от *will* + инфинитива на пълнозначния глагол. Глаголът *will* имплицира предвиждане за реализирането на ситуацията, означена с пълнозначния глагол. Говорещото лице предвижда реализирането на главната ситуация като следствие от реализирането на ситуацията в подчиненото изречение. Ситуацията в подчиненото изречение е означена с проста сегашна форма и се свързва с обективна фактуалност, тъй като простата сегашна форма в този контекст се характеризира със семантичните компоненти фактуалност, недисоциираност и темпорална неспецифицираност.

If my sister comes, she will help me with the housework.

Употребата на проста сегашна форма в подчинено условно изречение за реално условие е задължителна.

Ако сказуемото в подчиненото изречение за условие съдържа глагола *will*, то изразява модалното значение *volition* и се характеризира с компонента нефактуалност:

If you will allow me, I will take care of you.

ИЗВОДИ

1. Личните глаголни форми изграждат система, която се характеризира с вътрешна организация и с определени взаимоотношения между формите.

2. Всяка глаголна форма в системата има свой статут, определен от семантичната структура на нейното граматическо значение и от нейния морфологичен състав.

3. Статистическият анализ на корпуса показва наличието на обратнопропорционална зависимост между морфологичния състав на глаголните форми и техните метафорични употреби.

4. Граматическите категории в личната глаголна система функционират в сложни вътрешносистемни зависимости, отразяващи сходството и взаимната зависимост на семантичните признаци, на които се основават граматическите категории.

5. Граматическата категория време се основава на три семантични признака – ФАКТУАЛНОСТ, ДИСОЦИИРАННОСТ от деиктичния център и ТЕМПОРАЛНА ориентираност. Вариантните компоненти на тези признаци изграждат специфични комбинации, които конституират граматическото значение на сегашната и на миналата форма.

6. Всяко значение на глаголната форма в буквалните и метафоричните ѝ употреби е ориентирано чрез граматическата категория време спрямо деиктичен център.

7. Деиктичният център е свързан с прагматичната характеристика релевантност на означената ситуация.

8. Езиковите механизми, на които се основава граматическата метафора на глаголните форми, са неутрализация и транспозиция на семантични признаци.

9. Други механизми на метафоризация се свързват с избора и манипулирането на деиктичния център: транспониране на деиктичния център във въображаема реалност, създаване на въображаем деиктичен център в минала реалност, разделяне на темпоралния и на персоналния аспект на деиктичния център.

10. Когато адресатът интерпретира информацията, свързана с прагматичния фактор релевантност при несвършен деиктичен център, моментът на възприемането се оказва решаващ фактор, а не моментът на изказването на глаголната ситуация.

11. Многоаспектната същност на реалното време се концептуализира чрез граматическите категории време и вид.

12. Метафоричните употреби на личните глаголни форми се свързват със специфични стилистични ефекти.

13. На метафоричните употреби на личните глаголни форми се базира определени риторични техники.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изследването доказва, че между граматическите категории на личните глаголни форми съществуват интересни семантични зависимости, които пораждат специфични значения. Точно тези граматически значения се реализират чрез метафорично употребени глаголни форми. Метафоричните употреби се пораждат от взаимносвързани езикови и извънезикови фактори, а метафоризациите се реализират въз основа на специфични езикови и извънезикови механизми.

БЕЛЕЖКИ

Грайс 1975: H. Grice. Logic and Conversations // P. Cole & J. Morgan, eds.: Syntax and Semantics, Vol. III: Speech Acts, Academic Press, New York, 1975.

Комри 1985: B. Comrie. Tense. Cambridge, 1985.

Лейкоф 1973: R. Lakoff. The Logic of Politeness; or minding Your p's and q's. // Papers from the 9th Regional meeting, Chicago Linguistic Society, 1973.

Лийч 1971: G. Leech. Meaning and the English Verb. London, 1971.

Маровска 1998: В. Маровска. Стилистика на българския език. Пловдив, 1998.

Ричардз 1989: B. Richards et al. Representation and Inference. Academic Press Ltd., London, 1989.

Халидей 1985: M. Halliday. An Introduction to Functional Grammar. Edward Arnold Ltd., 1985.